

Conclusie

Adoptie van dit register op dit moment zal uitlopen op een fiasco.

Een tweede kans zal er niet zijn.

- Kunnen we erop vertrouwen dat de ingreep via een – door de OC geregisseerde – Deelnemersvergadering voldoende is om het lerarenregister tot een succes te maken?
- Kunnen we erop vertrouwen dat de Onderwijscoöperatie daadwerkelijk alle zeggenschap over het lerarenregister aan de Deelnemersvergadering over zal dragen?
- Kunnen we erop vertrouwen dat de statuten van de Deelnemersvergadering zullen doen wat de bewindslieden beloven, dat men leraren via de Deelnemersvergadering in de positie brengt *dat zij degenen zijn die vorm en inhoud geven aan bijvoorbeeld het register en alle elementen die daarbij horen?*
- Kunnen we erop vertrouwen dat de visie achter het register indien gewenst ter discussie mag staan?
- Kunnen we erop vertrouwen dat er ruimte is om andere ict-partners in de arm te nemen?
- Kunnen we erop vertrouwen dat de leraar een register krijgt dat hem ten dienste staat met een deugdelijke nascholingsagenda met handige en zinvolle filteropties?
- Kunnen we erop vertrouwen dat de administratieve last van de leraar tot een uiterst minimum beperkt blijft?
- Kunnen we erop vertrouwen dat de kosten van het register beperkt blijven?
- Kunnen we erop vertrouwen dat de ict flexibel is en eventuele noodzakelijke aanpassingen steeds efficiënt en binnen afzienbare tijd uitgevoerd en geïmplementeerd kunnen worden?
- Kunnen we erop vertrouwen dat de kosten voor het valideren daar terecht komen waar zij horen, bij de aanbieder die eraan verdient?
- Kunnen we erop vertrouwen dat de valideringscriteria op een in alle opzichten verantwoorde manier toegepast worden?
- Kunnen we erop vertrouwen dat de OC een kritische houding aan gaat nemen ten aanzien van de eigen valideerpraktijk?
- Kunnen we erop vertrouwen dat dit register positief bij gaat dragen aan het imago van de leraar?
- Kunnen we erop vertrouwen dat dit register positief bij gaat dragen aan de onderwijskwaliteit in Nederland?

No, we cannot.

De moeder van het register

Mooie titel.

Je zult het maar zijn, *moeder van het register*.

Je zult jezelf maar zo noemen.

Het is de KVLO, de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding, die zich met deze naam tooit.

Wie is de vader?

Zijn er meer moeders?

Naar welk consultatiebureau gaan de ouders?

Wie de vader is, dat is gemakkelijk: de vader heet *ministerie van OCW*. Jaren geleden is pappa op het idee gekomen een verplicht lerarenregister te adopteren. Er waren toen verschillende mamma's beschikbaar, allen met hun eigen, levensvatbare embryo.

Met hulp van het toekomstige consultatiebureau, Stichting Beroepskwaliteit Leraren – de voorlooper van de huidige Onderwijscoöperatie – heeft pappa een passende mamma gevonden. Wat pappa niet lijkt te weten, is dat het consultatiebureau de embryo's van de andere aanstaande moeders reeds vernietigd had. Die embryo's, zegt pappa nu, waren niet levensvatbaar, ze hadden '*gebrek aan doorzettingskracht*'¹. Waarschijnlijk is hem dat verteld door het consultatiebureau. Hij vaart blind op wat de kinderartsen daar zeggen. Die zijn immers expert op het gebied.

En nu is het kindje van pappa OCW en mamma KVLO geboren. Mamma is voor haar gemak geïntegreerd in het consultatiebureau, zodat zij haar kindje precies zo op kan laten groeien als zij dat zelf altijd al in gedachten had. Gelukkig zitten zij en pappa heel goed op één lijn. Samen denken zij kritische vragen, zoals of het wel goed gaat met hun kindje en of hun visie op verzorging en opvoeden wel de juiste is, altijd te kunnen pareren. Samen staan zij sterk, OCW en KVLO-OC.

Maar wat nou als er echt iets mis is met de visie van pappa en mamma?

¹ Zie

<https://www.eerstekamer.nl/behandeling/20161125/memoriedocument2/document3/f=/vk9hklou7lxt.pdf>

De visie achter het lerarenregister

Genoeg over het kindje van pappa OCW en mamma KVLO-OC. Het is geen grap. Het is serieus, bloedserieus. Het kindje, registerleraar.nl, gaat het leven van 250.000 leraren beïnvloeden en het zou bij moeten dragen aan het verhogen van de onderwijskwaliteit in Nederland. Dat is geen zaak om lichtvaardig mee om te gaan.

Tegelijkertijd is het zo, dat de essentie ontbreekt in de visie waarmee het lerarenregister geworden is tot wat het nu is. Die visie zegt dat de leraar moet gaan *weergeven* wat hij aan bekwaamheidsonderhoud doet, anders krijgt hij geen ruimte om zijn beroep uit te oefenen. Of de leraar dat bekwaamheidsonderhoud op een zinvolle *vorm* kan geven, daar besteden registerleraar.nl en het wetsvoorstel over het lerarenregister geen aandacht aan.

Focus van het wetsvoorstel is onder andere de zeggenschap van de leraar over zijn bekwaamheidsonderhoud en zijn beroepsuitoefening. Voorwaar belangrijke zaken! Maar helaas, die zeggenschap moet op schoolniveau afgedwongen worden. Er komt *geen* landelijk bindend statuut dat de leraar de ruimte geeft die hij nodig heeft. Hij is voor wat betreft het tot stand komen van zo'n statuut overgeleverd aan zijn bevoegd gezag. Fijn als dat hem ter wille is, fijn als de MR sterk is en in overleg met het bevoegd gezag tot een goed statuut kan komen, maar dat zal lang niet op alle scholen het geval zijn. Anders hadden wij, de leraren van NL, die ruimte allemaal allang gehad. Terug bij af, dus.

Uitwerking van de visie: een transparante en dienstbare nascholingsagenda

Dat is beslist nog niet alles, er ontbreekt veel meer in de visie en in de uitwerking daarvan. OCW en OC verwijzen steevast naar het BIG-register van artsen. Prima. Maar het artsenregister heeft als basis en kern een goed georganiseerde en transparante nascholingsagenda. Die agenda geeft *per vak, per dag, per vaardigheid en per onderwerp* aan, waar je als geregistreerd beroepsbeoefenaar waardevolle nascholing kunt vinden en het geeft aan welke nascholing niet registerwaardig is. De nascholingsagenda is bovendien openbaar en kan door elke buitenstaander bestudeerd worden. In het lerarenregister ontbreken deze agenda² en transparantie³ ten enenmale.

² Vergelijk de organisatie van de filters met die van het lerarenregister, zoals overheidsorganisatie CIBG in dat opdracht van OCW maakt. Als je daar als leraar Nederlands bijvoorbeeld een vakinhoudelijke cursus zoekt, dan krijg je onder andere een cursus *Nederlandse wijnbouw* aangeboden. Een medisch specialist zou zo'n nascholingsagenda nooit accepteren. Waarom zouden leraren het dan wel moeten accepteren? Zijn we onderhand dusdanig murw van het dedain dat ons regelmatig ten deel valt, dat we het normaal vinden dat OCW en KVLO-OC zo met ons om gaan? Kennelijk wel, maar ik hoop toch van niet

³ De lijst goedgekeurd aanbod is alleen toegankelijk voor registerleraren. Wie de lijst in zou willen zien (denk ook aan journalisten), heeft inloggegevens nodig. Heeft het lerarenregister iets te verbergen voor de leek, heeft het iets te verbergen voor de leraar? Hebben registerleraren iets te verbergen?

Wat organisatie betreft, en passant kunnen artsen bijvoorbeeld ook nog filteren op *reisafstand en aantal te behalen punten*⁴. En dan is het ook nog eens zo, dat de aanbieder van de nascholing voor zijn cursist de administratie doet. In hun Nadere Memorie van Antwoord beloven de bewindslieden: *zoals in eerdere documenten is aangegeven zal de uitvoeringslast van het register tot een uiterst minimum worden beperkt*. Menen zij dat, zal het echt over een uiterst minimum gaan? De bewindslieden rekenen in de NMvA voor, dat de leraar nog altijd ruim twee keer zoveel tijd bezig zal zijn met administratie als de arts. Dat is dus geen uiterst minimum.

Heeft een arts nascholing gevolgd, dan geeft de aanbieder van die nascholing de behaalde punten door aan het systeem. De arts zelf heeft daar verder geen omkijken naar. Zijn administratieve last is wel tot een minimum beperkt. Het systeem staat dus in veel opzichten volledig ten dienste van de arts. De leraar moet de administratie nog altijd zelf doen, met het nodige downloaden en uploaden.

En het mooie is, voor artsen wel te verstaan, dat als hun beroepsgroep een aanpassing van de ict wil, wat regelmatig het geval is, dat dan snel en, niet onbelangrijk, relatief goedkoop kan gebeuren. Aanpassingen in het lerarenregister daarentegen zijn duur en nemen steeds vrij veel tijd in beslag (denk in termen van 3 of 6 maanden)⁵.

De ICT

Dienen OCW en OC de leraar met hun keuzes, in het bijzonder met hun keuze voor ict? Kan de Onderwijscoöperatie zich in deze tooien met het motto 'van, voor en door de leraar'?

De oplossing voor de onvolkomenheden die ik schets in de door het CIBG ontwikkelde ict was simpel geweest: neem een ict-bouwer in de arm die gespecialiseerd is in het ondersteunen van het proces van dossiervorming. Bij het lerarenregister wil CIBG zelf alle register-ict bouwen (en daaraan verdienen, ongeveer 12% van hun jaarlijkse omzet-target). Bij BIG-beroepen krijgt CIBG per medisch specialist alleen het eindresultaat van zijn dossiervorming door en wordt de dossiervorming zelf door een externe, en veel minder dure ict-partner verzorgd.

Waarom hebben OCW en OC niet aan deze optie gedacht toen zij begonnen te denken over verplichte registratie en de leraar het BIG-model voorhielden? Waarom houden OCW en OC tegen,

⁴ Zie bv de nascholingsagenda van huisartsen: <https://www.pe-online.org/public/index.aspx?pid=54>; zoiets moois hebben leraren (nog??) niet.

⁵ Daar moeten dan scrum-teams a 10.000 euro per maand aan te pas komen. De duurste aanpassing in de nascholingsagenda bij BIG-beroepen had een omvang van 20.000 euro. Dat was een bijzonder ingrijpende aanpassing.

dat er een ict-partner voor het proces van opbouwen van de nascholingsdossiers in de arm wordt genomen? ⁶

Hoewel er met betrekking tot het lerarenregister standaard naar het BIG-register van artsen verwezen wordt, zijn er dus grote, zelfs essentiële verschillen tussen het artsenregister en het lerarenregister. Welke van de twee systemen zou de leraar het beste bieden wat hij nodig heeft? En is het vreemd dat er met het huidige systeem slechts een kleine 15% van de leraren ⁷ is ingeschreven? ⁸

Het nascholingsaanbod: kwaliteit versus kwantiteit

Een volgende eis die ik als leraar aan 'mijn' beroepsregister zou willen kunnen stellen betreft het nascholingsaanbod. Ik zou ervan uit willen kunnen gaan, dat nascholing die door 'mijn' register is goedgekeurd, daadwerkelijk aan kwaliteitseisen tegemoet komt. Wat de 'goedkeur-organisatie' ⁹ echter doet, is zo veel mogelijk nascholing positief beoordelen. Daartoe worden de valideringscriteria regelmatig fors uitgerekt. De 'goedkeur-organisatie' streeft naar maximale omvang, niet naar optimale omvang.

Een voorbeeld: Stel dat ik op zoek ben naar vakinhoudelijke nascholing. Dan kan ik volgens registerleraar.nl als wiskundejuf naar Randstad Uitzendbureau gaan om daar mijn kennis van de wiskunde op te frissen. In het project *Topklas* ¹⁰ zou ik in twee jaar 468 registeruren scoren, waarvan 114 vakinhoudelijk. Dan ben ik meteen ook klaar voor de komende vier jaar. Wel zo handig.

Nergens kan ik echter vinden welke hoogleraar mij bij Randstad Uitzendbureau colleges gaat geven en welke onderdelen van de wiskunde aan bod zullen komen. ¹¹

Koop ik met deze cursus een kat in de zak? Ja, als ik serieus op zoek ben naar zinvolle vakinhoudelijke nascholing, dan wel. Als ik daarentegen alleen puntjes wil pakken, dan is *Topklas* ronduit geweldig.

⁶ In februari 2016 had een pilot zullen draaien en in oktober/november 2016 had een aanbestedingstraject opgestart zullen worden. Beide zaken hebben echter nog steeds niet plaatsgevonden.

⁷ Ik ga uit van de factcheck van Frans van Haandel. Het verschil tussen het aantal inschrijvingen dat hij gevonden heeft en het aantal dat de OC aan OCW door heeft gegeven, is niet te verklaren, tenzij we uitgaan van onwaarheid bij één van de twee informatiebronnen

⁸ Is het terecht dat het geringe aantal inschrijvingen gebruikt wordt als argument om dan maar naar verplichte registratie over te stappen? Is het heel misschien zo dat men er door vanuit een halve visie op aangestuurd heeft dat er te weinig inschrijvingen zouden zijn, zodat het plannetje om registratie verplicht te maken gerealiseerd zou kunnen worden?

⁹ 'for want of a better word'

¹⁰ <https://www.randstad.nl/werknemers/vacatures/vakgebied/onderwijs-topklas>

¹¹ De inhoud van de cursus of opleiding betreft "*Ondernemerschap (..), Persoonlijke ontwikkeling (..), Onderwijsvernieuwing (..)*".

Draagt het lerarenregister zo bij aan de kwaliteit van ons onderwijs? Draagt het positief bij aan het imago van de leraar? Laat me niet lachen!

En dan is er nog het punt dat de aanbieder van nascholing voor leraren zijn aanbod gratis beoordeeld krijgt. De beroepsgroep betaalt de uren die in het keuren gaan zitten. Waarom laten we de aanbieder die uren niet zelf betalen? En welke invloed heeft het feit dat de beroepsgroep die uren zelf moet betalen op de kwaliteit van het keuren? Kunnen die leraren genoeg tijd nemen voor de beoordeling?

Eerste conclusie en vervolg; kunnen we zo verder?

Wat wij leraren nu hebben, is een register dat vanuit een gemankeerde visie en dus op een zeer wankel fundament is opgetrokken. Problemen en ziektes betreffen, onder andere, de keuringssystematiek van nascholingsaanbod, gebrekkige transparantie, ontwikkeltijd, hoge kosten, draagvlak en, last but not least, het ontbreken van een deugdelijke nascholingsagenda.

Gaan we dan toch door met dit kindje? Blijven we van dit kindje verwachten dat het naar het gymnasium mag, blijven we eisen dat het gaat doen wat het echt niet kan? Of laten we het hierbij en gaan we een nieuw kindje maken, waarbij we heel goed letten op het DNA van beide ouders? In 2010 lag er een levensvatbaar embryo klaar, een embryo dat wel aan de eisen voldoet die andere beroepsgroepen aan hun register stellen. Maar dat project is vernietigd.

Kunnen we nog met een schone lei beginnen, leren van gemaakte fouten en een goed lerarenregister opzetten, een register naar het voorbeeld van (onder andere) het BIG-register, een register zoals onderhand een slordige 200 beroepsgroepen dat reeds tot hun beschikking hebben. Of worden wij leraren straks allemaal in een gebouw geperst dat op een wankel basis is opgetrokken en dreigt in te storten?

De Deelnemersvergadering, en wat die al dan niet vermog

Maar, er gloort hoop: de *'Deelnemersvergadering'*.

De Deelnemersvergadering wordt het hoogste besluitvormende en adviserende orgaan van de beroepsgroep. Oprichting van dit orgaan en bepaling van de statuten is in januari 2016 door de

Onderwijscoöperatie aangekondigd. Zonder eigenaarschap via de Deelnemersvergadering geen draagvlak onder leraren, was de gedachte.¹²

Welke bevoegdheden gaat de Deelnemersvergadering straks krijgen¹³?

De bewindslieden van OCW melden 'Volgens de statuten besluit dit orgaan dan over alle zaken die het register en de daarmee samenhangende professionele keten betreffen'¹⁴.

Maar hoe kan dat nou, de hoofdlijnen zijn toch al vastgelegd in het wetsvoorstel? Laat het wetsvoorstel genoeg ruimte om ook de visie achter het register aan te pakken en die om te vormen naar een visie waarbij het register de leraar daadwerkelijk ten dienste is, zoals ons dat ook is voorgehouden bij verschillende presentaties over het artsenregister? En hoe zal de Onderwijscoöperatie ermee omgaan als de Deelnemersvergadering bijvoorbeeld in wenst te grijpen bij het *toepassen* van de valideringscriteria?¹⁵

Als er voorbeelden gegeven worden van zaken waar de deelnemersvergadering zich over uit mag spreken, dan betreft het stevast de validerings- en herregistratiecriteria en de professionele keten, niet de vormgeving van het register.¹⁶ Zaken als de noodzaak naar de register-ict te kijken en de

¹² zie MvT bij het wetsvoorstel, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/behandelddossier/34458/kst-34458-3?resultIndex=42&sorttype=1&sortorder=4>; zie ook de brief Hoofdlijnen routekaart invoering lerarenregister, 160927, nummer 34458-8; <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/behandelddossier/34458/kst-34458-8?resultIndex=33&sorttype=1&sortorder=4>

¹³ Volgens de Nadere memorie van Antwoord, dd 13 januari 2017, zou deze Deelnemersvergadering reeds zijn ingesteld. Zie https://www.eerstekamer.nl/behandeling/20170113/nadere_memorie_van_antwoord/document3/f=/vkauk5lzeuzk.pdf. Nu sta ik (vooralsnog) ingeschreven in het lerarenregister. Van het reeds bestaan van de Deelnemersvergadering is mij niets bekend. Ik neem dan ook de vrijheid mijn stem rechtstreeks te laten horen.

¹⁴ Zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/34458/h-tk-20162017-8-6?resultIndex=1&sorttype=1&sortorder=4> Zie ook https://www.tweedekamer.nl/zoeken?qry=34458&Type=Kamerstukken&fld_prl_kamerstuk=Overige%20Kamerstukken&dpp=15&clusterName=Overige%20Kamerstukken;

¹⁵ Ter illustratie, recent heeft BON – toen deze organisatie nog lid was van de OC –middels een document dat *Pas op de Plaats* is gaan heten intern binnen in de OC de klok geluid over de valideerpraktijk. De reactie van het bureau van de OC was negatief. Nu BON uit de OC is gestapt, lijkt het erop dat *Pas op de Plaats* naar een diepe la is verwezen. De BON-leraren die het document hebben opgesteld zijn niet welkom om hun taak onder verantwoordelijkheid van een andere lidorganisatie voort te zetten, en van overdracht na de uitstap is geen sprake geweest.

¹⁶ Op 27 september 2016 illustreert de staatssecretaris de bevoegdheden van de Deelnemersvergadering: *Daarmee zet men leraren in de positie dat zij degenen zijn die vorm en inhoud geven aan bijvoorbeeld het register en alle elementen die daarbij horen. Ik noem het valideren van het onderwijsaanbod. Ik noem de beslissingen over herregistratie. Ik noem de beslissing of je in een lerarenregister verschillende segmenten aanbrengt*. Zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/34458/h-tk-20162017-8-6?resultIndex=1&sorttype=1&sortorder=4>

Van ingrijpen in visie en ict-voorziening is echter geen sprake. Is dat bewust zo gedaan, of heeft de Deelnemersvergadering ook op deze punten het primaat? Zo zou het mijns inziens wel moeten zijn. Voor verdere uitleg waarom ik betwijfel of de OC in haar statuten gaat opnemen dat de Deelnemersvergadering in mag grijpen in visie, ict en valideerpraktijk zie <https://onderwijscooperatie.nl/nieuws/mijlpaal-voor-leraren/>: *De deelnemersvergadering is straks het hoogste besluitvormende en adviserende orgaan van de beroepsgroep. Deze Deelnemersvergadering neemt onder andere besluiten over de eisen die aan het bekwaamheidsonderhoud worden gesteld, de zogenaamde herregistratiecriteria*; zie ook <http://registerleraar.onderwijscooperatie.nl/wp->

goedkeur-praktijk onder de loep te nemen worden in het kader van de bevoegdheden van de Deelnemersvergadering ontweken.

Het lijkt er dus op dat ook, ja zelfs de Deelnemersvergadering zich moet neerleggen bij de keuze voort te blijven bouwen op het KVLO-register en dat zij straks geen invloed zal hebben op zaken als de manier waarop de valideringscriteria worden toegepast.

Het kindje dat geen ambitie en geen capaciteit heeft voor het gymnasium zal dat ambitieuze traject toch moeten doorlopen. Gaat dat lukken?